

Inventarisatie naleefniveau rookvrije horeca voorjaar 2015

Sinds 1 juli 2008 geldt in de horeca, sport-, kunst- en cultuursector een rookverbod. Op basis van de Hoge Raad uitspraak van 10 oktober 2014 en de wetwijziging per 1 januari 2015 is de uitzondering voor kleine cafés zonder personeel komen te vervallen. Sindsdien geldt het rookverbod weer voor de gehele horeca.

In opdracht van de NVWA heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL tussen december 2008/januari 2009 en december 2010/januari 2011 negen kwartaalmetingen uitgevoerd. In die metingen is gekeken naar de mate waarin horecagelegenheden het rookverbod naleven. Per kwartaal zijn ruim 600 aselekt gekozen horecabedrijven geobserveerd in 25 geselecteerde gemeenten. Deze gemeenten vormen een goede dwarsdoorsnede van Nederland. Er is een verdeling gemaakt over zes hoofdcategorieën: 1. café en discotheek; 2. restaurant; 3. cafetaria en snackbar; 4. sportkantine; 5. kunst en cultuur (theater, bioscoop, museum); 6. hotel en recreatie. De negen kwartaalmetingen laten zien dat de hoofdcategorieën restaurant, cafetaria en snackbar, sportkantine, kunst en cultuur en hotel en recreatie vrijwel geheel rookvrij zijn. In deze vijf hoofdcategorieën is daarom de frequentie verlaagd naar één keer per jaar in het najaar. De meting van alle hoofdcategorieën heet de totaalmeting. Inmiddels zijn vier totaalmetingen uitgevoerd.

In de hoofdcategorie cafés en discotheken is de naleving van het rookverbod nog onvoldoende. Daarom wordt in deze categorie twee keer per jaar gemeten; in het voor- en najaar. Dit heet de deelmeting. Bij deze meting verricht INTRAVAL 400 observaties, verdeeld over vier subcategorieën: a. 100 discotheken; b. 100 eetcafés; c. 100 cafés die niet onder de uitzondering vielen; en d. 100 cafés die wel onder de uitzondering vielen. In maart/april van dit jaar is de voorjaarmeting 2015 uitgevoerd, de vijfde deelmeting.

In deze factsheet staan de resultaten van de vijfde deelmeting in het voorjaar van 2015. Paragraaf 2 geeft een overzicht van de resultaten in het voorjaar van 2015 van de discotheken, eetcafés, cafés die niet onder de uitzondering vielen en cafés die wel onder de uitzondering vielen. Deze resultaten worden vergeleken met de voorjaarmeting 2011 en de najaarmeting 2014. Paragraaf 3 beschrijft de resultaten van de hoofdcategorie café en discotheek. Voor de vergelijking zijn van deze metingen de resultaten van de hoofdcategorie café en discotheek samengenomen (in totaal een vergelijkbare steekproef van 100 per meting). Begonnen wordt met het vermelden van de belangrijkste resultaten in paragraaf 1.

1. Belangrijkste resultaten

- Gedurende alle metingen zijn de eetcafés vrijwel rookvrij.
- Na de wetwijziging per 1 januari 2015 is het aantal rookvrije cafés en discotheken significant gestegen. In het voorjaar van 2015 zijn ook hier vrijwel alle gelegenheden rookvrij.
- Ook bij de cafés die onder de uitzondering vielen is het percentage gelegenheden dat rookvrij is significant toegenomen sinds de uitzondering is komen te vervallen. In het voorjaar van 2015 is bijna 90% van deze cafés rookvrij.
- Een andere ontwikkeling is dat de asbakken steeds meer uit de verschillende soorten horecagelegenheden verdwijnen.
- Het aanduiden van het rookverbod laat daarentegen een dalende trend zien. De cafés die onder de uitzondering vielen duiden daarentegen het rookverbod steeds vaker aan.

2. Resultaten per subcategorie café en discotheek

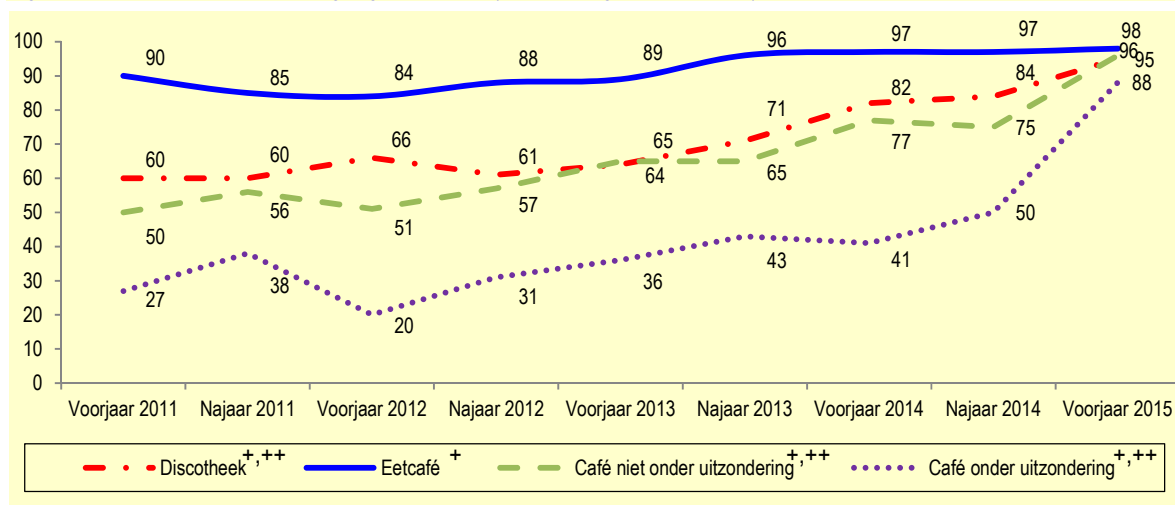
In deze paragraaf staan van de vier subcategorieën (discotheken, eetcafés, cafés die niet onder de uitzondering vielen, cafés die onder de uitzondering vielen) die vallen onder de hoofdcategorie café en discotheek de resultaten van de (deel)voor- en najaarmetingen 2011 tot en met voorjaar 2015 centraal.

Geen rokers

Bij de observaties is gekeken of de aanwezigen wel of niet roken. De negen metingen leveren het beeld op dat de eetcafés vrijwel rookvrij zijn (voorjaar 2015: 98%; najaar 2014: 97%; 97%; voorjaar 2011: 90%, figuur 1). Bij de overige drie subcategorieën is er sprake van een sterke stijging van het percentage dat rookvrij is, ten opzichte van de meting in het najaar 2014. Van de discotheken is in het voorjaar van 2015 95% rookvrij, hetgeen significant hoger ligt dan in het najaar van 2014 (84%) en voorjaar 2011 (60%). Bij de cafés die niet onder de uitzondering vielen, stijgt het aantal rookvrije bedrijven eveneens ten opzichte van beide metingen: 96% in het voorjaar van 2015 tegenover 75% in het

najaar van 2014 en 50% in het voorjaar van 2011. De cafés die wel onder de uitzondering vielen, en waar roken was toegestaan tot 10 oktober 2014, laten eveneens een duidelijke stijging zien. In het voorjaar van 2015 zijn in 88% van deze bedrijven geen rokers aanwezig. In het najaar van 2014 en het voorjaar van 2011 werd in respectievelijk 50% en 27% van de bedrijven niet gerookt.

Figuur 1 Geen rokers naar soort gelegenheid, in % (per subcategorie: n=100-107)



+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.

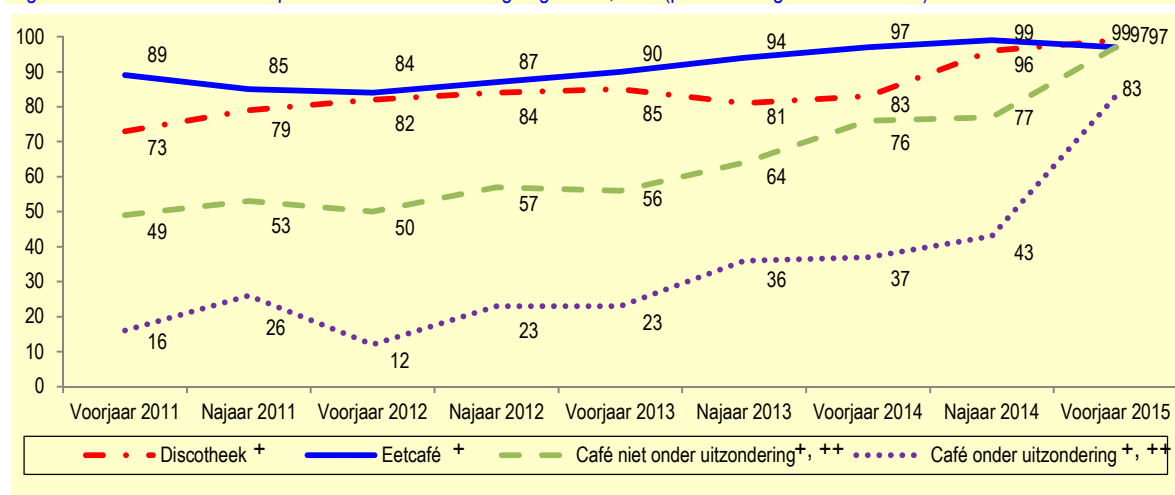
++ Significante stijging tussen meting najaar 2014 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.

Bij de cafés die onder de uitzondering vielen zien we dat het aantal rokers in de gelegenheid afneemt. Het percentage gelegenheden waar buiten voor de gelegenheid wordt gerookt is echter toegenomen. In het voorjaar van 2015 ligt het percentage op 36% tegenover 22% in het najaar van 2014. Ook het percentage gelegenheden met buiten voorzieningen om te roken is in deze periode toegenomen van 42% in het najaar van 2014 naar 60% in het voorjaar van 2015.

Geen asbakken

Uit de negen metingen blijkt dat de asbak nagenoeg is verdwenen uit de discotheken en eetcafés (voorjaar 2015: 99% en 97%, figuur 2). Voor cafés die niet onder de uitzondering vielen ligt dit percentage op 97%, terwijl dit in het najaar van 2014 nog 77% was. In cafés die onder de uitzondering vielen, verdwijnt de asbak ook in een groeiend aantal bedrijven van tafel/bar; 16% in het voorjaar van 2011 en 43% in het najaar van 2014 versus 83% in het voorjaar van 2015.

Figuur 2 Geen asbakken op de tafels/bar naar soort gelegenheid, in % (per subcategorie: n=100-107)



+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2011 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.

++ Significante stijging tussen meting najaar 2014 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.

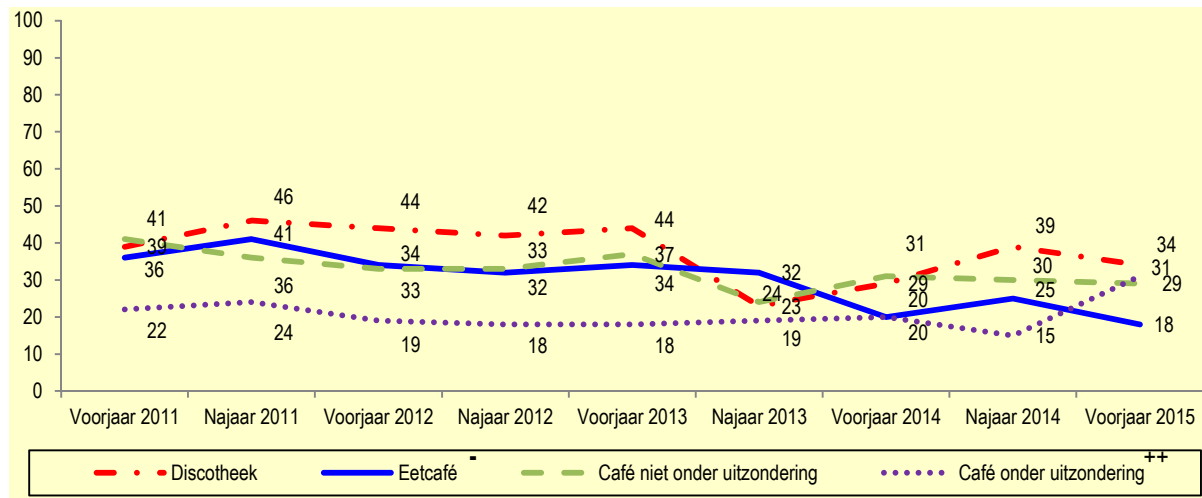
Aanduiding

Bij de metingen is ook gekeken of het rookverbod in de horecagelegenheden wordt aangeduid. Het aanduiden is één van de maatregelen die bijdraagt aan een goed rookbeleid. Tevens schept het duidelijkheid voor het publiek.

Tegenover de stijging van het aantal rookvrije bedrijven staat een daling van het aantal bedrijven dat het rookverbod aanduidt (figuur 3). Bij de eetcafés duidt 18% van de gelegenheden in het voorjaar van 2015 het rookverbod aan. Dat is

18 procentpunt minder dan in het voorjaar van 2011 (36%). Cafés die onder de uitzondering vielen en roken toestonden duiden nu echter steeds vaker aan dat roken niet is toegestaan; 31% in het voorjaar van 2015 versus 15% in het najaar van 2014.

Figuur 3 Aanduiding rookverbod naar soort gelegenheid, in % (per categorie: n=100-104)



- Significante daling tussen meting voorjaar 2011 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.
 ++ Significante stijging tussen meting najaar 2014 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.

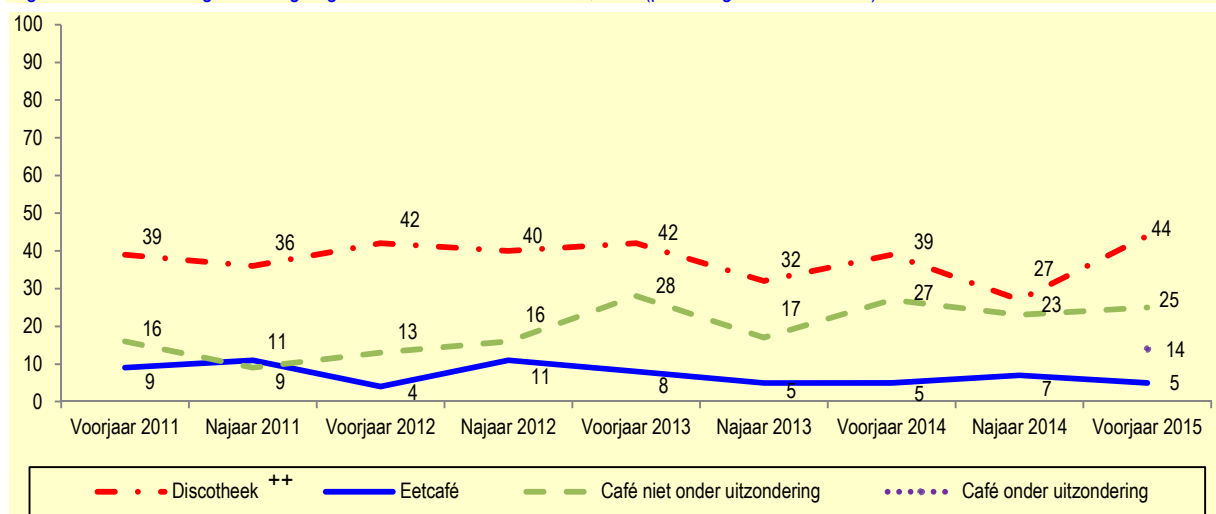
Ook is gekeken waar de aanduiding zich bevindt. In alle negen metingen hebben de verschillende soorten horecabedrijven de aanduiding op het raam of de deur, zodat deze van buiten zichtbaar is. Hierin zijn geen opvallende veranderingen te zien.

Rookruimtes

De Tabakswet zondert rookruimten uit van het rookverbod. Aan zo'n ruimte zijn enkele specifieke eisen gesteld. Een rookruimte moet met een deur zijn afgesloten en mag geen rookoverlast geven in de aangrenzende ruimten. In de rookruimten mogen geen werkzaamheden worden verricht en de rookruimte mag geen doorgang zijn naar andere ruimten, zoals toiletten en een uitgang. Verder moet de rookruimte worden aangeduid als een rookruimte. Bedrijven zijn overigens niet verplicht om een rookruimte in te richten.

Gekeken is ook of er rookruimtes aanwezig zijn in het horecabedrijf. Van de discotheeken heeft 44% in het voorjaar van 2015 een rookruimte (figuur 4). In het najaar van 2014 lag dit percentage nog op 27%. Bij de eetcafés ligt dat percentage (5%) beduidend lager. Van de cafés die onder de uitzondering vielen heeft in het voorjaar van 2015 14% een rookruimte.

Figuur 4 Percentage horecagelegenheden met een rookruimte, in % (per categorie: n=100-106)



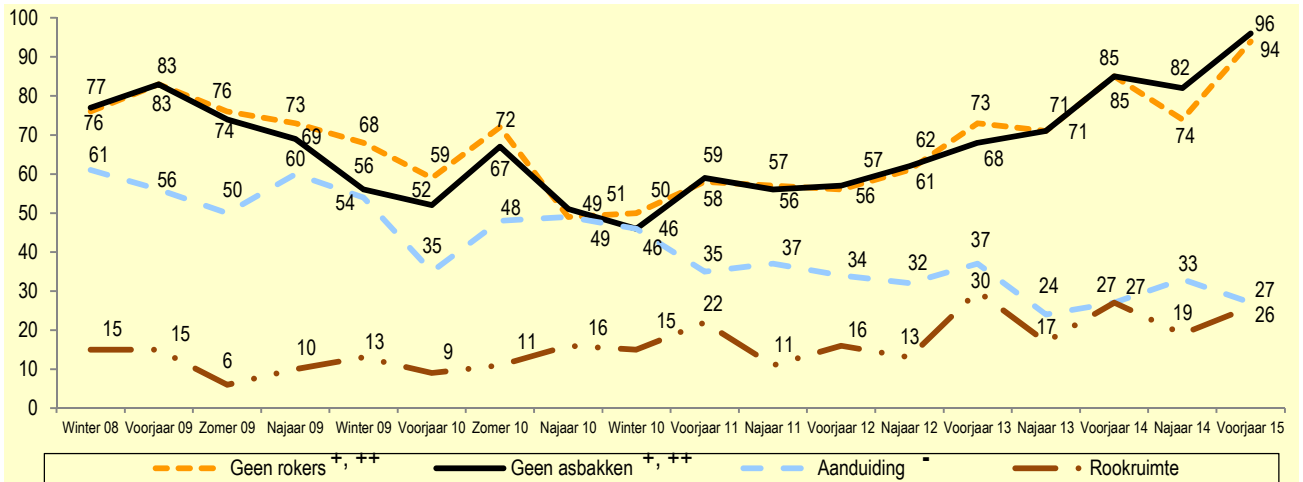
++ Significante stijging tussen meting najaar 2014 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.

Zoals aangegeven mogen in de rookruimten geen werkzaamheden worden verricht. In het voorjaar is dit bij 11% van de discotheeken echter wel het geval, terwijl het voor één van de vijf eetcafés met een rookruimte geldt. In de cafés die niet onder de uitzondering vielen is tijdens het observeren geen personeel in de rookruimtes waargenomen.

3. Resultaten metingen hoofdcategorie cafés en discotheken

In deze paragraaf worden de resultaten beschreven van de hoofdcategorie cafés en discotheken (inclusief eetcafés maar exclusief cafés die onder de uitzondering vielen). De laatste meting, voorjaar 2015, wordt hierbij vergeleken met de voorjaarmeting 2009 en de najaarmeting 2014. In figuur 5 zijn de resultaten te zien.

Figuur 5 Percentage cafés en discotheken waar geen rokers en/of geen asbakken aanwezig zijn, met een aanduiding en/of met een rookruimte (per meting; N=100)



+ Significante stijging tussen meting voorjaar 2009 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.
 ++ Significante stijging tussen meting najaar 2014 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.
 - Significante daling tussen meting voorjaar 2009 en meting voorjaar 2015, $p < 0,05$.

Geen rokers

In het voorjaar van 2015 zijn rokers afwezig in 94% van de discotheken en cafés (figuur 5). Dat is beduidend meer dan in het najaar van 2014: 74%. Vergeleken met voorjaar 2009 is er eveneens sprake van een toename van het aantal rookvrije bedrijven, toen lag het op 83%.

Geen asbakken

In het voorjaar van 2015 staat in 96% van de horecabedrijven geen asbak op tafel of bar (figuur 5). Dat is aanzienlijk meer dan in najaar 2014 en het voorjaar van 2009 toen het nog op respectievelijk 82% en 83% lag.

Aanduiding

Iets meer dan een kwart (27%) van alle cafés en discotheken heeft in het voorjaar van 2015 een verplichte aanduiding van het rookverbod (figuur 5). Dat is minder dan in het voorjaar van 2009 toen 56% van de cafés en discotheken het rookverbod aanduidde. De percentages van najaar 2014 en voorjaar 2015 laten geen significant verschil zien.

Rookruimtes

Van de discotheken en cafés heeft 26% in het voorjaar van 2015 een rookruimte (figuur 5). In het voorjaar van 2009 was dit 15% en in het najaar van 2014 19%. Deze verschillen zijn niet significant.